

Елин Пелин

Скорецът

Деца воловарчетата пристигнаха тичешком в село и уплашено разп-
равиха, че намерили в нивите Скореча умрял.

Беше празник, майският ден бе хубав и весел, кръчмите бяха пълни
с мъже, на мегдана имаше хоро и тая вест бързо се се разнесе навсякъде.
Кметът взе мерки, повика писаря, горския, пъдаря, взеха книги и масти-
ло да опишат случката, подбраха хората от кръчмата и тръгнаха за мяс-
тото. Хороото се разтури – моми, момци, жени и деца хукнаха също
нататък.

Скореча умрял! Нечакано нещо! Той не бе тукашен. Всички го поз-
наваха, но никой не знаеше откъде е дошъл. Отскоро бе се завъртял в
село, свиреше с гуслата, пееше, веселеше хората, търпеше им шетите,
всякога усмихнат, всякога добър. Никому не беше свой, но всички бяха
с него и при тая вест всички се учудиха и всички го пожалиха. Като че
на всекиго липсва нещо, като че опразня селото. Не бе умрял Скореча,
една душа бе изгоряла, една песен бе пресекнала.

Скореча бе се появил в село през есента. Дрипав като плашило, гол,
гладен. Намериха го заспал на пейката на общината. Кметът го разпита
за това, за онова, видя му се съмнителен и го затвори в общинското ма-
зе. На другия ден щеше да го прати при околийския.

Веднага от малкия затвор се понесе весело и живо гласът на гусли.
Зуза, дъщерята на циганина дядо Мехмед, минаваше оттам, спря се да
послуша и надникна през железните пръчки на прозорчето.

– Я бре, що търсиш тука? – рече наивно тя на младия момък, в ко-
гото, види се, позна човек от своята раса.

– Нищо, затвориха ме – каза свирецът и остави гуслата. После на-
цупи устни и засвири като слявейче: тънко, кръшно, продължително.
След това залая като куче, записка като скорец.

Момата се засмя и залепи очи до прозирчето да го види по-хубаво.

Кметът излезе от общината.

– Какво правиш там? – каза строго той на циганката, като я видя.

– Чух свири скорец в мазето, та рекох да го послушам.

– Хубав скорец съм уловил аз, ама чакай да видим какво ще излезе
от него.

Циганката се изправи, помълча, после отведнъж чистосърдечно и
умолително каза:

– Господин кмете, пусни го, пусни скореча. Не е лошо момче.

– От вашите ли е? – надсмя се кмета.

– От вашите ли е, от нашите ли е, не знам, ама пусни го, пусни го,
господин кмете.

Зуза се изви като пружинка, посегна с ръка, та погали дрехите на кмета и спря черните си очи срещу него с детски поглед.

– Пусни го, господин кмете, пусни скореца.

В това време Скореца засвири с гуслата. Минаха мъж и жена и се спряха при кмета.

Зуза продължаваше да се моли:

– Пусни го, господин кмете. Пусни ми скореца. Утре правим сватба на брат ми. Нека дойде да ни свири.

– Ами ако избяга? – рече кметът.

– Ако избяга, мене ме затвори. Три годин ще лежа за него – каза шеговито Зуза и пак се замоли.

Кметът беше добър човек. Той помисли малко, поизгледа с учудване Зуза и пусна Скореца.

Така му името остана на това момче.

Зуза го заведе при баща си в кръчмата. Там дядо Мехмед пиеше с гости цигани, дошли от околните села за сватбата на сина му. Скореца седна настрана и засвири с гуслата. На дядо Мехмед му се хареса, повика го, почерпи го и го турна до дясното си коляно да му свири. Зуза постоя на вратата, погледа и си отиде.

Циганите се веселиха цяла нощ и цяла нощ Скореца им свири. В кръчмата останаха много селяни, които пиха заедно със сватбарите. Скореца непрестанно ги забавляваше. Свири им като славей, като скорец, обажда се като пътпъдък, като сойка, като сврака. Хората го харесаха, чудеха му се, радваха се. Усмивката, която не падаше от лицето му, ги подкупи.

На другия ден почна циганската сватба и трая цяла неделя. Бумкаха тъпани, зурли се надуваха, хора се виха. Скореца с гуслата прави невидени дотогава веселби. Всички се стичаха да го гледат и да го слушат.

След сватбата свирците, които бяха от друго село, взеха и Скореца със себе си и тръгнаха по сватба из околните села. Но след месец той пак се появи. Дядо Мехмед, който ходеше да пие по кръчмите, го взе със себе си да му свири.

Синът на дядо Мехмед наскоро се скара с баща си и напусна къщата. Отиде да живее с жена си в нейното село. Тогава старецът прибра Скореца да му помага в ковачницата и да му свири по кръчмите.

Оттак Скореца с покъсаните дрехи, с бледото лице, с хубавата усмивка, с къдравата, на пръстени коса остана в село, неговата гусла не млъкна. Той вече и не туряше в кожената чанта, която носеше обрамчена, държеше я закачена на петлица до младото си песнопойно сърце.

В ковачницата на Мехмед нямаше много работа. Секира да се наточи, машина или друго нещо да се направи – това Мехмед и не влизаше вече там. Работеха Скореча и Зуза. Зуза натискаше духалото, въртеше точилото, а Скореча удряше с чука.

Привечер, когато дядо Мехмед отвеждаше Скореча да му свири в кръчмата, Зуза оставаше сама. Тогава тя ставаше неспокойна, но не излизаше като по-напред да поскита из селото или да види другарките си. Тя сядаше на прага на ковачницата строга, замислена и ги чакаше. А когато се забавеха, отиваше в кръчмата, викаше ги и ги завеждаше в къщи.

Веднаж Зуза каза на Скореча:

– Да не ходиш вече с баща ми по кръчмите, чу ли! Магия ще ти направя. Ще те отрова.

Скореча погледна уплашено Зуза. Очите и горяха строго и сърдито.

– Какво да правя? – рече той. – Ако не слушам баща ти, ще ме изпъди.

– Нека те изпъди.

– Ще ми е мъчно, бе Зуза, за тебе.

Зуза се засмя и белите и зъби светнаха.

– И аз с тебе ще отида – рече тя решително и окачи нежно ръцете си на шията му.

В това време влезе дядо Мехмед. Сега той не бе пиан.

– Ха, така ли? – извика той. – Скорец, хайде хващай света, да те не гледат очите ми.

И той му посочи вратата.

Скореча, смутен, уплашен, изскочи бързо навън. Зуза тръгна след него.

– Ти стой – каза баща и. – Аз теб ще те заколя. – Той я бутна силно навътре, след това излезе и заключи вратата.

От тоя ден Скореча изчезна. Изчезна и Зуза, защото баща и я държеше заключена в ковачницата. Цели две седмици той не я пусна навън. Храна и вода и даваше през малкото прозорче откъм двора. Зуза търпеше мълчаливо.

Най-после старият циганин помисли, че всичко е минало, и я пусна.

Зуза потъмня. Лицето и повяхна, черните и очи загаснаха. Усмивката и избяга. Тя не излизаше вече никъде, не се събираше с другарки, не ходеше на хорото, не пееше и не отиваше да прибира баща си от кръчмата.

Вечерно време я виждаха подпряна до вратата на ковачницата, замислена, с очи, втренчени на запад към слънцето, което захождаше в

запалените облаци над планините. Зад тях се пръскаше огън като от някоя страшна ковачница. Зуза гледаше дълго нататък и душата и гореше от също такива пламъци. Тя стоеше така до късно, докато съвсем се стъмваше, и се прибираше мълчаливо.

Една вечер дядо Мехмед не я намери в къщи. Той излезе да я търси. Обиколи цялото село. Зуза я нямаше. Никой никъде не бе я виждал.

Разчу се, че Зуза избягала. Скореча дошъл и я отвел. Стария циганин даде заявление до полицията. Търсиха я навсякъде – няма я. Скореча също го нямаше из околията.

Чак след месец един стражар доведе Зуза. Намерил я е в някакво далечно село. Ходила, обикаляла навсякъде да търси Скореча. Тя се прибра съсипана, изгладняла, изморена, изпокъсана, боса. Не я познаха. Само черните огнени очи бяха останали същите.

– Скореча търсих. С него исках да живея. Ама никъде го няма, Господ да го убие. Забрави ме, остави ме – каза тя на баща си и повече за това не продума.

Мина се доста време и тая история се позабрави. Но веднаж, нещо преди седмица, посред нощ из село се понесе гласът на гусла. Нейният жален глас обиколи цялото село, кръстоса всички улици.

– Скореча трябва да е бил – говореха хората на другия ден. – Ей че жално свиреше!

Но скореча го нямаше.

Сега бяха го намерили мъртъв в нивите. Цялото село се струпа там. Само Зуза не дойде.

На цветистия слог в една сляпа пътечка между буйно класилите ниви лежеше Скореча като заспал. В една ръка държеше гуслата си, в друга – малка бяла кърпичка. Младото лице бе бледо, хубаво, с израз, като че ще запее. Дългите ресници бяха затворили черните очи. Хората се трупаха любопитни, гледаха го, жалеха го, но никого не болеше сърцето за тоя чужд човек.

– От песни се е пукнало сърцето му – каза някой.

– От глад е умрял, сиромашът – каза една стара жена.

– От любов е умрял миличкия – рече една мома на другарките си.

И всички имаха право.

КРАЙ

© Елин Пелин

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5619>]